

کرونا و کتابخانه (سرمقاله)^۱

با اعلام همه‌گیری ویروس کرونا در کشور، شرایط پیش‌آمده به قدری غیرمنتظره بود که بیشتر شبیه کتاب‌ها و فیلم‌های علمی-تخیلی به نظر می‌رسید. همه تصور داشتیم که به یک جهان ناشناخته پرتاب شده‌ایم. غافلگیری ویژگی اصلی این شرایط بود. بعد از گذشت چند ماه و ناکامی در ریشه‌کن کردن زودهنگام ویروس، مشخص و مسلم شد که همه حرفه‌ها باید آماده مواجه‌شدن با سناریوهای مختلف باشند. دانشگاه‌ها و به تبع آنها کتابخانه‌های دانشگاهی از اولین نهادهایی هستند که در چنین شرایطی جامعه به آن چشم دوخته و نظاره می‌کند که آنها در مقابل این مساله چه می‌کنند. از آنجا که دانشگاه‌ها و پژوهش‌های دانشگاهی ادعا می‌کنند که مساله محور بوده و به دنبال حل مساله هستند و کرونا یک مساله کاملاً عینی و قابل باور برای بیشتر افراد جامعه است، لذا می‌تواند به عنوان ابزاری برای محک دانشگاه‌ها در شرایط خاص باشد. روزهای اول بیشتر بحث تصمیم‌گیری و چگونگی مواجه شدن با این مساله مهم بود. همه بی‌تجربه بودند و خیلی تفاوت بین کشورهای مختلف از نظر شناخت و نحوه مواجه شدن با ویروس مشاهده نمی‌شد. به دلیل این که نادانسته‌ها در رابطه با ویروس زیاد است بنابراین دانشگاه‌ها نقطه امید جامعه هستند که تحقیق کنند تا ویروس را بهتر بشناسند، راه‌های مقابله با آن، داروهای احتمالی، واکسن و... بالتبع برای تحقیق نیاز به منابع اطلاعاتی هست به همین دلیل نقش کتابخانه‌ها نیز بسیار موثر است و کتابخانه‌های دانشگاهی باید نقش و رسالت خود را نشان دهند.

چه باید کرد؟

۱- آمادگی برای سناریوهای مختلف و تطبیق خود با شرایط

- تدوین پروتکل‌های بهداشتی شاید مهمترین مسئله برای هر کتابخانه‌ای است.
- سلامتی کتابداران و کارکنان
- سلامتی مراجعه‌کنندگان
- ضدعفونی منابع و دغدغه‌های مربوط به گردش منابع چاپی
- رفع نگرانی مراجعان از قوانین تمدید و جریمه دیرکرد کتاب‌های امانی
- چگونگی اطلاع‌رسانی مناسب و حداکثری
- تعریف برخی فعالیت‌ها به صورت دورکاری

^۱ دکتر زهره عباسی، رئیس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

۲- پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی کاربران

- نحوه درخواست منبع
- ارائه خدمات آنلاین (چت، ایمیل، شبکه‌های اجتماعی و...)
- برگزاری دوره‌های آموزشی آنلاین
- استفاده از زیرساخت‌های آموزش الکترونیک
- تهیه فیلم‌های آموزشی
- خلاقیت در ارائه خدمات متنوع و حداکثری
- استفاده از فرصت پیش آمده برای بروز خلاقیت‌ها در راستای خدمات کتابخانه‌ای

پیشنهادهای

انجمن کتابداری آمریکا پیشنهاد داده است که در بسته‌های حمایتی دولت‌ها در دوران کرونا باید بحث کتاب و کتابخانه هم دیده شود.

- ۱- استفاده از تجربیات همدیگر و ایجاد فضاهای همدلی و بشردوستانه
- ۲- سرعت دادن به دیجیتالی کردن منابع در صورت امکان و با رعایت قوانین کپی رایت
- ۳- استفاده از کاربران برای تولید محتوای دیجیتال و به اشتراک گذاری آن
- ۴- ایجاد گروه‌های مجازی کتاب خوانی
- ۵- پیشنهاد موضوعات پژوهشی مرتبط با این شرایط به جامعه کتابداری
- ۶- کمک گرفتن از شرکتهای دانش بنیان در ارائه شیوه‌ها و ابزارهای ضدعفونی
- ۷- چگونگی برخورد مناسب با چالش بحث اعتبارسنجی و صحت اطلاعات توزیع شده
- ۸- ارائه خدمات پستی
- ۹- امکان‌سنجی ارتباطات بین کتابخانه‌ای و ارائه خدمات اشتراکی

